

tivám Mezinárodní organizace práce. Ke konci svého výkladu pak upozorňuje přednášející na dva extrémy, jichž bude se veřejnému zaměstnanectvu vyvarovati při prosazování svrchu zmíněných reforem: je to integrální syndikalismus, požadující přímé vedení veřejných úřadů odborovými skupinami, a unáhlené používání stávek ve veřejných úřadech a institucích obecně prospěšných.

Z judikatury nejv. správního soudu.

Péče o válečné poškozence. — Pojištění nemocenské a úrazové.

(Sděluje dr. J. Tučný.)

K § 25, odst. 2. zák. č. 39-1922 Sb. z. a n. Na důchod předků pro pěstouny padlého vojína není právního nároku. O důchodu předků pro pěstouny padlého vojína jedná odstavec druhý § 25 zákona ze dne 25. ledna 1922, č. 39 Sb. z. a n., jímž byla změněna a doplněna některá ustanovení zákona ze dne 20. února 1920, č. 142 Sb. z. a n., o požitcích válečných poškozenců. Zmíněným ustanovením bylo ministerstvo sociální péče zmocněno, aby v dohodě s ministerstvem financí přiznalo i nevlastním rodičům, případně i pěstounům osoby uvedené v § 20, důchod předků, pokud jsou výdělkem neschopní, bylo-li prokázáno, že osoba ta podstatně k jejich výživě přispívala.

Již ze znění ustanovení § 25, odst. 2., jakož i ze srovnání ustanovení toho s jinými předpisy, v nichž zákon č. 39 z r. 1922 přiznává nárok na důchod nebo na příplatek jako v §§ 8, ods. 1., 10, odst. 2., 11, odst. 2., 21, odst. 1. (nárok dítěte nemanželského a dítěte adoptovaného), nutno usuzovati, že zákonodárce zmocněním ministerstva sociální péče dává tomuto právo a možnost, aby podle svého volného uvážení a podle zvláštních okolností jednotlivého případu důchod přiznalo, jsou-li dány předpoklady v zákoně stanovené, že však zásadně právního nároku na důchod osobám v § 25, odst. 2., uvedeným nepřiznává. Tomu svědčí i ta okolnost, že zákon váže přiznání důchodu oněm osobám ještě na dohodu s ministerstvem financí. Není tedy ministerstvo sociální péče povinno osobám v § 25, odst. 2. cit. zákona jmenovaným důchod předků přiznati ani tenkrát, jsou-li dány předpoklady pro přiznání důchodu v zákoně vytknuté. Není-li však právního nároku na přiznání zmíněného důchodu, pak žalovaný úřad, zamítnuv přihlášku stěžovatelovu, neporušil žádného subjektivního práva stěžovatelů. (Nález Nejv. spr. soudu z 3. března 1926, č. 4230-26.)

K §§ 11, 13, odst. 1., č. 1, a 33 n. z. Plní-li zaměstnavatel sám svým zaměstnancům dávky způsobem a měrou v nemocenském zákoně předepsanou, není tím liberován od povinnosti své zaměstnance u okresní nem. pokladny místně příslušné pojistiti. Obligatoční pojištění podle § 13, odst. 1., č. 1 n. z., odpadá u okresní nem. pokladny jen tenkrát, je-li dotyčný zaměstnanec pojistné povinnosti podléhající pojištěn u některého z ostatních v § 11 n. z. taxativně vypočtených náhradních ústavů. Zaměstnanci pojištěním povinni stali se ex lege členy okresní nem. pokladny, místně příslušné a zaměstnavateli je podle § 33 n. z. hraditi po dobu tohoto členství nemocenské příspěvky. Nárok pokladny na tyto příspěvky nečiní zákon závislým na tom, aby pokladna tyto své členy fakticky podporovala, nemůže se proto za-

městnavatel brániti proti tomuto požadavku pokladny námitkou, že okresní nem. pokladnu nestihá ani ručení, ani nějaké výlohy. (Nález Nejv. spr. soudu z 15. března 1926, č. 23.559-25.)

Pohledávka zaměstnavatele, jež mu vznikla tím, že svým zaměstnancům poskytoval nemocenské podpory, k nimž podle nem. zák. byla povinna okresní nem. pokladna, je rázu soukromoprávního a lze ji uplatniti z některého titulu práva soukromého, na př. z § 1042 ob. z. obč., nikoli však z titulu práva veřejného, totiž ze zákona nemocenského, jenž neobsahuje žádného ustanovení, z něhož by se takový nárok vůči pokladně dal dovoditi (srovnej §§ 62, 64 a 65 a contr. n. z.). K rozhodování o takovéto kompensando uplatňované pohledávce zaměstnavatele proti okr. nem. pokladně nejsou úřady správní příslušny. Kompensací zanikají závazky v tom případě, střetne-li se pohledávka jedné strany s protipohledávkou strany druhé, jsou-li obě po právu a stejnorodé (arg. § 1438 ob. z. obč.). Pohledávka pokladny na zaplacení nemocenských příspěvků pojistných, zakládající se na § 33 n. z., je však nesporně povahy veřejnoprávní a jsou příslušny o takovéto pohledávce rozhodovati správní úřady podle odst. 1. § 41 n. z. I kdyby bylo lze přisvědčiti názoru stěžovatele, že se tu vlastně uplatňuje kompensací veřejnoprávní nárok, který přísluší z a m ě s t n a n c ů m vůči pokladně z předpisu § 6 n. z. a jež zaměstnavatel na sebe převedl, ani pak by správní úřad o tomto nároku rozhodovati nemohl, poněvadž spory pojištěnců s okr. nem. pokladnou o pojistné dávky patří do výhradné kompetence rozhodčího soudu pokladny. Vyslovil proto žalovaný úřad právem svou nepřislušnost k rozhodování o uplatňované protipohledávce. (Nález Nejv. spr. soudu z 15. března 1926, č. 23.559-25.)

Dokud zaměstnání pojistnou povinnost zakládající trvá, nezaniká členství u okresní nem. pokladny odhlášením pojištěnce a přihlášením jeho k nepřislušné pokladně a zaměstnavatel je podle § 33 n. z. povinen, platiti příspěvky za své zaměstnance nadále okresní nemocenské pokladně, jejímiž členy zůstali. (Nález Nejv. spr. soudu z 9. dubna 1926, č. 7557-26 a z 13. dubna 1926, č. 8132-26 a 8133-26.)

K § 31 n. z. Tím, že po skončení pracovního poměru byl zaměstnanec ponechán dále v zaměstnání, byl s právního hlediska založen pracovní poměr nový, který bylo podle § 31 n. z. pokladně ohlásiti. Zákon tu nezná výjimky, zejména neosvobozuje od přihlášky, byl-li pracovní poměr zrušen před uplynutím třídní lhůty, povolené k provedení přihlášky. (Nález Nejv. spr. soudu z 15. března 1926, č. 16.826-25.)

K § 32 n. z. Předpis § 32 n. z. má povahu pořádkové pokuty. — Podpory v těhotenství a při porodu náležejí k podpůrnému nákladu. Předpis § 32 n. z. má — se zřetelem k tomu, že nemocenské pojištění osoby, zaměstnané na základě poměru pracovního, služebního neb učňovského, nastává podle § 1, odst. 1. n. z., ex lege, t. j. již nastoupením zaměstnání — za účel, zajistiti, aby zaměstnavatelé ohlašovací povinnosti § 31 n. z. jim uložené dostáli, má tedy povahu pořádkové pokuty, které se zaměstnavatelé vyhnouti mohou jedině přesným zachováním předpisu o povinnosti ohlašovací. Že by důsledky § 32 n. z. nastati nesměly, jestliže pokladna již zdůvodu dřívějšího pojistného poměru by byla

k plnění pojistných dávek povinna, zákon nikde nestanoví a neplyne to ani z povahy věci, protože tu nejde o náhradu výloh, jež pokladna učinila, nejsou k tomu povinna, tedy o nápravu nějaké újmy pokladně způsobené, nýbrž o pořádkovou pokutu, jež podle vůle zákona stihá nedodržení povinnosti ohlašovací. Při tom zákon nečiní rozdíl, stalo-li se nepřihlášení ze zlého úmyslu, z nedbalosti či nedopatření. Nelze dáti stížnosti za pravdu ani pokud tvrdí, že zákon, jenž v § 32 mluví o »onemocnění«, vylučuje tím podpory v těhotenství a při porodu, poněvadž těhotenství a normální porod nejsou nemocí, nýbrž fyziologickým stavem, jež za »onemocnění« hodnotiti nelze. Stížnost tu přehlíží ustanovení § 6, č. 1 n. z., jež zaručuje členům nemocenských pokladen od počátku nemoci zdarma lékařskou pomoc, čítajíc v to pomoc při porodu a příspěvní báby, z čehož se podává, že zákon pomoc při porodu a příspěvní báby staví na roveň lékařské pomoci nemocnému. § 6 vypočítáváje druhy podpor pojištěncům příslušejících — a k těm náležejí i podpory šestinedělek — činí tak, aby blíže vymezil »předmět pojištění označeného v § 1« (arg. § 6, odst. 1.). Tento § 1 pak mluví všeobecně o pojištění pro případ nemoci, takže zákon zřejmě za případ nemoci považuje i šestinedělí a porod. Pro posouzení vztahů nemocenského zákona jsou však rozhodna pojmová kritéria tohoto zákona a nikoli, jak pojem nemoci formuluje lékařská věda. § 32 však, stanově povinnost zaměstnavatelovu k náhradě podpůrného nákladu, aniž výslovně vyjímá některé ze zákonných podpor, nepřipouští, aby z výrazu »onemocnění« tam použitého bylo dovozováno zúžení náhradní povinnosti zaměstnavateli uložené v tom směru, že by některé z povinných dávek z náhrady té byly vyňaty. Nelze proto slova § 32 »pro onemocnění« vykládati jinak nežli »po vzniku pojistného případu«, t. j. po dostavení se onoho okamžiku, kdy podle nemoc. zákona nastává pro pokladnu podpůrná povinnost. Pojistný případ těhotné ženy nastává však, jak Nejvyšší správní soud již v nálezu ze dne 14. června 1924, č. 22.552 (Boh. sb. 3741) vyslovil, vstupem do šestinedělí a zdržením se námezdní práce. Teprve, když obě tyto podmínky se střetnou, nastal u těhotné ženy pojistný případ. Na tomto právním názoru trvá Nejvyšší správní soud i v tomto případě a odkazuje podle § 44 jednacího řádu na bližší odůvodnění citovaného nálezu. (Nález Nejv. spr. soudu z 15. března 1926, č. 16.826-25.)

K § 19 úř. zák. a § 2, odst. 2. min. nař. č. 143-1914.

Přeřazení strojové cihelny při přechodu k ruční výrobě cihel. Přeřazení podniku z jedné třídy nebezpečí do druhé jest podle § 19, odst. 1., zákona úrazového zásadně přípustno, neboť zákon na uvedeném místě jednak zavazuje podnikatele, aby do 8 dnů oznámil pojišťovně každou změnu v předmětu podniku nebo ve způsobu provozování, která pro ... zařazení do třídy nebezpečenské ... může býti důležitou, jednak ukládá pojišťovně povinnost, aby rozhodla, zdali nastalou změnou podnik vřaděn býti má do jiné třídy nebezpečí.

Za jakých předpokladů zařazení podniků pojištění podrobených do jednotlivých tříd nebezpečí státi se má, zákon sám podrobně nestanoví a vyslovuje toliko zásadu, že zařazení podniků vykonati se má podle poměru, jak podniky vzhledem k průměrnému svému úrazovému nebezpečí k sobě se mají (§ 14, odst. 2.), ohledně bližších podrobností odkazuje pak na cestu nařizovací (§ 14, odst. 4.). V době, podle níž sporný případ je posuzovati, platilo nařízení min. vnitra ze 6. července 1914, č. 143 ř. z., o zařazení podniků podrobených úrazovému pojištění do tříd nebezpečenských (nař. vlády repu-

bliky Československé z 18. listopadu 1919, č. 612 Sb. z. a n.), které pro cihelny stanovilo tituly dva: jednak titul 94 (cihelny strojové), jednak titul 95 (cihelny ruční).

Se zřetelem k výše uvedené zásadě vyslovené v § 14, odst. 2. úrazového zákona nemůže být pochybnosti o tom, že vyšší nebezpečí úrazu, které odůvodňuje zařazení strojových cihelen do nebezpečenské řady IX., má svůj původ právě v používání strojů a nikoli v pouhém faktu, že cihelna je na strojní výrobu zařízena; tomu nasvědčuje okolnost, že cit. nařízení čís. 143 z r. 1914 zařazuje podniky, v nichž se používá motorů, do vyšší třídy nebezpečí nežli ty, v nichž se motorů nepoužívá (na př. tit. 103 a 104, 113 a 114, 116 a 117 atd.). § 2 cit. nařízení sám do kategorie první (Betriebe unter Verwendung von Motoren) odkazuje takové podniky, v nichž jsou v používání (in Verwendung stehen) hnací přístroje označené v § 1, odst. 3. (nyní 4.), b) 2. zákona úrazového, jakož i takové, u nichž se používá parních kotlů a parních přístrojů. V odst. 2. § 2 kladou se dále na roveň podnikům provozovaným bez používání motorů, zařazeným do nižší třídy nebezpečí, i podniky, v nichž motorů se sice používá, kde však nebezpečí úrazu není podstatně větší nežli při čisté práci ruční, anebo kde pracovní stroje a hnací díla obsluhuje podnikatel sám, takže pojištěnci činností stroje nejsou ohroženi (§ 2, odst. 3.).

Obsah předpisů těchto ukazuje zcela zřejmě, že zařazení jednotlivých podniků do nebezpečenských tříd jest určováno nebezpečím provozu příslušné kategorie podniků v zařadovacím nařízení vypočtených, tedy pokud jde o cihelny nebezpečím, které vyplývá z provozu výroby cihel, na jedné straně strojem, na straně druhé rukou.

Potvrzuje to ostatně i obsah poznámky k titulu 94 (strojní cihelny) cit. nařízení, podle níž považovati dlužno strojní cihelnu za podnik smíšený, jestliže se v ní vyrábějí vedle strojních cihel alespoň ve stejném množství i cihly ručně vyrobené. I podle tohoto předpisu určováno jest zařazení cihelen nebezpečím, vyplývajícím ze skutečného způsobu provozování podniku.

Při přeřazení podniku podle § 19 zákona úrazového platí však tytéž zásady, které platný právní řád stanovil pro první přeřazení podniku ve smyslu § 14. Nezáleží-li při zařazení strojové cihelny jen na tom, že jest zařízena na strojovou výrobu cihel, tedy na skutečném způsobu provozování cihelny, pak nelze shledati v souhlasu se zákonem naříkané rozhodnutí, když posuzuje přípustnost přeřazení cihelny, o niž jde, toliko podle toho, jak byla původně zařízena, a nikoliv jakým způsobem se v ní cihly vyrábějí, zdali strojem nebo ručně. (Nález Nejv. spr. soudu z 15. března 1926, čís. 6276-25.)